

Oponentský posudek

disertační práce Mgr. Petra Svobody, zpracované na téma
„Právo na spravedlivý proces a české správní řízení“

I.

Předložená disertační práce, jak je zřejmé z jejího obsahu a zaměření, zřejmě představuje výsledek dlouhodobějšího pečlivého a systematického odborného úsilí autora. Práce se přitom vztahuje ke společensky nesporně aktuálnímu tématu, přičemž jeho aktuálnost v posledním období vlivem souhry řady okolností nabývá na významu.

Práce zabývající se úvahami nad povahou, zaměřením, jakož i konkrétním vnímáním a řešením *práva na spravedlivý proces* ve spojení s podmínkami naší právní úpravy správního řízení byla zpracována a je předkládána k posouzení a k obhajobě v době, kdy, mj. ve spojení s naším členstvím v EU, ve snaze dostat požadavku, aby český právní řád plně odpovídal evropským standardům, byl mj. přijat a nabyl účinnosti také nový správní řád. Cílem práce bylo podle jejího autora dát odpověď na věcně ucelený soubor otázek, vymezených v úvodu práce, které autor „v závěrech (str. 212) shrnuje do dvou obecných okruhů otázek a to: 1) Může zákonodárce v České republice upravovat či neupravovat správní řízení jako takové jak se mu zlíbí, anebo je něčím determinován? 2) Pokud ano, pak čím a jak?”

S uvedeným tématem je tak nesporně spjata celá řada otázek, které dosud v naší odborné literatuře nejsou dostatečně podrobně, a přitom současně ani uspokojivě a jednoznačně, řešeny. Předložená práce je tedy, a to již svým zaměřením, nepochybně cenným příspěvkem jak k prezentaci a hodnocení stávající situace na předmětném úseku, tak i cenným příspěvkem a zdrojem informací či podnětů *de lege ferenda*.

II.

Disertační práce je mimo úvodu, závěru a předepsaných doplňkových pasáží (obsah, seznam použité literatury), rozdělena do pěti obsahových částí, které jsou ještě dále vnitřně podrobněji členěny.

Celkový rozsah práce je 222 stran strojopisu.

Po obsahové stránce disertační práce věnuje, v návaznosti na podtržení aktuálnosti tématu a v úvahu přicházející širě problémů v úvodu k práci, pozornost *Ústavním principům a základním právům* (str. 6 – 40), dále pojednává o *Právu na spravedlivý proces* (str. 40 – 77), a poté přibližuje problematiku *Českého správního řízení z hlediska ústavních principů spravedlivého procesu* (str. 77 – 212). V závěrech (str. 212 – 217) potom autor prezentuje koncentrované shrnutí poznatků, k nimž se v předmětné práci dopracoval.

Toto členění práce (i s přihlédnutím k systematické vnitřní členění meritorních částí práce) po mém soudu vcelku zřetelně vyhovuje tzv. hlavnímu *cíli práce*, a to i ve spojení se záměrem autora stran výstupů práce (viz výše), který si autor vytkl již na str. 1 – 6, a koncentrovaněji vyjádřil ještě na str. 212 posuzované práce.

Pokud jde o *metody zpracování* posuzované disertační práce, autor postupuje převážně metodou analýzy ústavně právních východisek stávající právní úpravy správního řízení (za značného využití judikatury, a to převážně ústavně soudní, a její argumentace) s tím, že cílí do jisté míry k syntetickým závěrům a hodnocením, převážně významným pro stav *de lege lata*, ale současně, ostatně jak bylo již výše zmíněno, dané závěry jsou v mnohém inspirativní i z pohledu *de lege ferenda*.

III.

Při celkovém hodnocení je nutno konstatovat, že disertační práce se při zvoleném obsahovém zaměření vyznačuje jednak uceleností zpracování a současně i vysokou informační hodnotou. Celkovým svým pojetím je daná práce převážně prací teoreticko-právní, s poměrně důsledným propojením na aktuální platný právní, a to především ústavně právní, stav. Autor při rozboru předmětných ústavních principů, základních práv, jakož i *správního řízení z hlediska ústavních principů spravedlivého procesu*, vcelku vydařile dospěl k prolnutí teoreticko-právních pohledů a přístupů s prezentací daných právních řešení, a nabízí tak myslím zcela korektní úvahový a také „hodnotící“ pohled na zpracované téma.

Z obsahu i způsobu zpracování tak lze dovodit, že autor ke zpracování předmětné práce přistoupil nejen na základě solidních znalostí odborné stránky předmětné problematiky a orientace v příslušné odborné literatuře, a stejně tak i na základě příslušné orientace v platné právní úpravě (to včetně souvisejících evropsko-právních pramenů - s „literárními“ zahraničními prameny autor nepracuje) a související reprezentativní judikatuře, ale dále i s citem pro aktuální věcné aspekty předmětné problematiky.

Bližší pohled na předmětné zpracování ukazuje, že část první (*Ústavní principy a základní práva*) je spíše propedeutická, a její těžiště je obsaženo v části druhé a zejména pak v části třetí (*Právo na spravedlivý proces, České správního řízení z hlediska ústavních principů spravedlivého procesu*, str. 40 - 212). Současně je třeba poznamenat, a to vzhledem k tomu, že daná práce byla zpracována v oboru „správní právo“, že i v meritorních částech práce autor akcentuje ústavně právní přístup. To samo o sobě jistě ještě není na závadu, nicméně zaměření práce, dovoditelné z jejího názvu, myslím zcela legitimně může u jejích potencionálních čtenářů vyvolávat zcela „legitimní očekávání“, že práce bude těsněji spojena s naší aktuální (a to i ve smyslu „novosti“) úpravou správního řízení.

Myslím, že způsob zpracování posuzované práce tuto umožňuje hodnotit komplexněji.

Nad rámec již uvedeného je třeba výslovně jako pozitivní moment v práci zdůraznit značnou informační hodnotu (což je do jisté míry dáno již značně širokým tematickým záběrem), a současně i „čtivost“ dané práce. Na způsobu zpracování předmětné disertační práce je zřetelně patrná odborná zejména prezentační, a dále také i hodnotící, „zručnost“ a schopnost autora. Autor předloženou kvalifikační práci po mém soudu prokázal způsobilost k samostatné kvalitní činnosti ve výzkumné oblasti a to jak obsahem, tak způsobem zpracování, přičemž sama práce podle mého názoru nese pečeť zcela zřetelného vlastního odborného přínosu autora.

Pokud jde o formální stránku práce, myslím že i v tomto směru práce v zásadě splňuje všechny obvyklé požadavky, kladené na tento typ kvalifikačních prací. Práce je úpravná, přehledně členěná a uspořádaná, vybavena seznamem použité literatury, je

opatřena rozsáhlým poznámkovým či „odkazovým“ aparátem. Práce má rovněž velmi dobrou jazykovou úroveň.

Z pohledu oponenta se přirozeně nabízí vznést i některé vybrané, a snad také nezřetelohodnější, poznámky či připomínky k práci.

Jak bylo již výše poznamenáno, především myslím, že v práci mohl (a také měl) být položen větší důraz na propojení či promítnutí pojednávaných otázek (dominantně v ústavně právní rovině) do podmínek konkrétních řešení příslušných institutů platným správním řádem, včetně výslovného zhodnocení zvolených řešení. To lze v práci vysledovat spíše vyjimečně, čímž se myslím současně nabízí, resp. otevírá prostor pro to, aby autor pozornost této konkretizaci věnoval při obhajobě práce.

Zaměřím se právě proto na otázky v tomto směru.

Z otázek, které se takto nabízí nejzřetelněji, by bylo zajímavé znát, ve spojení s úpravou obsaženou ve správním řádu, především bližší názor autora na institut *správního úřadu*, a jeho místo v úpravě obsažené správním řádu. Autor na str. 78 a násl. uvádí pojednání o „Orgánech veřejné správy“, a pojem *úřad*, či *správní úřad* jen zmiňuje (viz str. 83 a 87).

Za nepochybně zajímavé je třeba považovat autorovo pojednání o *rozhodnutí* (str. 90 a násl.) a opět je jen škodou, že tento autorův pohled nevyústí uje v hodnocení, jak nazírá na daný institut správní řád (zejm. viz úpravu §§ 9 a 67, ale nejen tu).

Relativně samostatnou otázkou či problémem je dále povaha a postavení *exekučního řízení*. Autor, jak je po mém soudu odvoditelné z obsahu zpracování, považuje exekuční řízení podle správního řádu za součást správního řízení (zejm. str. 89, 101, 121, 170, 206 apod.), aniž by bylo v práci blíže uvedeno, z jakých hledisek přitom vychází. Přitom je myslím z nauky dostatečně známo, že podřazení *exekučního řízení* v podmínkách veřejné správy „množině“ *správní řízení*, není všeobecně jednoznačně přijímáno.

Dále poznamenávám, že kvituji s povděkem, že autor práce neopomněl problematiku *bezprostředních zásahů* či *bezprostředních zákroků* orgánů veřejné správy (str. 112 a násl.). Opět je však ale myslím škoda, že autor setrval jen na obecnějším pohledu, opřeném o ústavně právní východiska, aniž by z textu vyplynulo, jaký má autor názor na stav „zákonné“ úpravy „procesu“ při těchto úkonech, a tím bezprostředně i na stav zákonné úpravy práva na spravedlivý proces právě v těchto případech. Přirozeně se také nabízí otázka event. podřaditelnosti procesního režimu těchto úkonů správnímu řádu, a to mj. i se zohledněním úpravy obrany proti nezákonným zásahům, obsažené v soudním řádu správním.

Z dalších možných otázek již jen poznamenávám tři. Na str. 139 a násl. autor pojednává o účastnících řízení a připomíná rozdíly v režimu § 27 odst. 1 a § 27 odst. 2,3 správního řádu (str. 149, 151). S názory autora souhlasím, nicméně v práci chybí názor autora na výklad souvisejícího § 7 správního řádu. Obdobně autor připomíná ve správním řádu významný institut překážky litispendence (str. 172), aniž by však podrobil hodnocení text § 48 odst. 1 správního řádu. Konečně na str. 185 a násl. je pojednáno o právu na zjištění skutkového stavu, ve vztahu k zajištění tohoto práva v režimu správního řádu však již postrádám zhodnocení alespoň bezprostředně souvisejícího § 3 této úpravy.

Celkově přitom považuji za nutné zdůraznit, že, ve všech těchto výše výběrově uvedených připomínkách, nejde o připomínky natolik zásadní, že by snad měly snížit celkově myslím zřetelně nadprůměrnou odbornou úroveň práce. Práci i tak považuji za solidně zpracovanou s odpovídající odbornou hodnotou. Je výsledkem značného úsilí a

svědomitě odvedeného „kusu práce“, a jsem přesvědčen že konkretizace závěrů práce na naznačené okruhy otázek ve vazbě na správní řád, nebude při obhajobě autorovi práce činit sebemenší problémy.

Pro účely obhajoby práce si proto dovoluji navrhnout, aby se autor práce, vrátil, a to ostatně i v přímé návaznosti na autorův výslovný záměr dopracovat se k odpovědím na věcně ucelený soubor otázek, vymezených v úvodu práce, alespoň k některým z výše mnou v posudku naznačených otázek, propojil jím zpracovanou problematiku do úrovně upravené ve správním řádu. Současně by bylo zajímavé od autora „souhrnně“ slyšet, zda podle jeho názoru stávající správní řád svou úpravou dostál ústavně právním i evropsko-komunitárním požadavkům práva na spravedlivý proces.

IV.

Závěrem chci konstatovat, že disertační práce, předložená Mgr. Petrem Svobodou, v zásadě splnila cíl, který si autor při jejím zpracování vytkl. Podle mého soudu práce jako celek poskytuje odborně fundovaný a poctivý pohled na předmětné téma.

Obsahově považuji práci při zvoleném pojetí za vyváženou, logicky uspořádanou, s příslušnou věcnou návazností otázek zpracovávaného tématu, přičemž je třeba uvést, že je psána stylem, jenž zaujme čtenáře.

Hodnotu práce spatřuji zejména ve vytěžení a systematickém uspořádání podstatných informací k danému tématu, doloženou některými dílčími vlastními úvahovými pohledy a závěry, při zohlednění aktuálních potřeb a podmínek perspektivního věcného i právního řešení, při současném využití a zohlednění vybraných evropsko-právních pramenů.

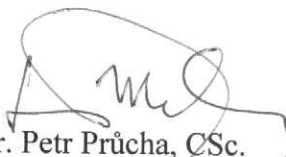
Autor zpracováním disertační práce prokázal potřebné znalosti a orientaci v předmětné problematice, jakož i schopnost srozumitelným a sdělným způsobem předmětnou materii zprostředkovat.

Proto disertační práci Mgr. Petra Svobody, s názvem „ Právo na spravedlivý proces a české správní řízení“

d o p o r u č u j i

k obhajobě.

V Brně dne 8.12.2006

doc. JUDr. Petr Průcha, CSc.
oponent